

drznil trditi, da je tak divjaški stan najsrečnejši od začetka sveta? Potreb ne poznajo, zato tudi blaga ne poznajo. Potrebe so toraj mera, po kateri se meri kultura ali omika kakega naroda.

Potrebe so pa dvojne: dušne in telesne, kakor je človek sam iz duše in telesa. Lahko nam tedaj je zapopasti, ktere so telesne potrebe. Da človek zamore živeti, mu je prav za prav le toliko potreba, kakor vsaki drugi živali, da živi; toraj prostora na zemlji in živeža tečnega. Koder je toraj prostor tak, da ni treba se varovati pekočega solnca niti silne zime, koder tečni živež sam od sebe obilo raste, tam ni treba tudi strehe, hiše, stanja, tam ni treba dela. To je pa po geografskih razmerah le ob južnih toplih krajih mogoče; zato le v takih krajih nahajamo še dandanes prvotne ljudi.

Ker se je pa zemlja počasi precej obljudila, je bilo potrebno se preseliti; zgodovina nam veliko naseljevanj dopoveda. Potegnil je človeški rod tudi v severne, bolj mrzle kraje, kjer so jako različni letni časi. Snega poprej v južnih krajih človek poznal ni; sedaj se mora varovati proti hudi zimi; odeval in ogrinjal se je saj s kosmato kožo, ktero je odrl divji živali. Tudi njegovo stanovanje je bilo skovano za silo saj za kratek čas, da si ni še našel mirnega prostora na zemlji. Pa živež se je počasi moral spremeniti. Ni bilo več mogoče živeti ob sami zverini, prvič ker je tu toliko bilo ni, kakor v plodnih južnih krajih, drugič, ker so se ljudje tudi tu že precej pomnožili.

Vendar sila kola lomi: prvi korak so storili naši Adamovi unuki a redili si živali namesti da bi jih klali; žena je rajši krmila kravo, kozo, kakor da bi ji njen mož bil ubil. Vam, dragi čitatelji, se to ne zdi važen korak, da je človek začel živino rediti; vam se le to zdi neumno, da so tako dolgo ubijali dobre vole, hasljive kravice itd., ter mislite na onega kmeta, ki je nalašč črešnjo podrl, da je le prišel do njenih rudečih češenj. Vendar je ta sprememba živeža postala važna na dvojno stran: prvič so ti pastirji gonili svojo živino le po plodnih planjavah, po mastnih spašnikih, obstajali so dolgo časa na jednom mestu, dokler ga niso popasli, potem še le so živino dalje tirali. Navadili so se toraj bolj mirnega življenja; njih srca so se začele zlahitati; priljubili so si živino, mislili na smrt, na Boga, stavili oltarje, darovali pridelkov svojega dela, svoje paše. Mil in pohleven se nam zdi Abel, kakor ovca, ki jo pase; ljut in divji Kajn, kakor zver, ki jo tira! — Drugič pa so prvokrat začeli spoznavati, kaj je moje a tvoje. Živina je postala lastvina pastirjeva, pa tudi v spašnike so se morali deliti (Abraham in Lot).

To je pa sila važna stopnja do više omike; lastvina je jedna najvažnijih podlag človeškega blagra, človeške sreče. Kaj je toraj prisililo one prvotne lovce k takemu važnemu koraku? Potreba! to je kratek odgovor. Živeti so hotli, toraj so morali za živež skrbeti. Telesna potreba je toraj vzrok bila temu napredku. (Kon. prih.)

Gospodarske stvari.

Sol za živinsko krmo.

Po angleških in francozkih skušnjah.

Ni prav ne, če misliš, da sol dela kar naravnost, mesó živini; al gotovo je, da brez nje ti živina rada oboleha in tudi pogine, ž njo pa se dobro počuti in zdrava ohrani. Pred nekoliko leti je neki kmetovavec, da se prepriča, kaj dela sol pri živini, si izbral čedo ovác, ki je hodila na nekako močirno pašo in je bila

vajena solí. Odbere si 10 ovác iz čede, pa jim ne daje navadne solí, in to skušnjo rabi cele tri leta z naslednim izidom: prvo leto mu jih petero pogine za pljučnimi metljaji; od vse druge čede pa, v kateri je bilo 450 ovác, ki so dobivale solí, pa poginejo samo štiri. V drugem letu mu jih je zopet 7 od 10 poginilo, katerim ni solí dajal; od čede, ktera je štela 364 glav, je poginilo pa le 5 ovác; nekoliko pozneje so pocrkale še one 3 za drisko. Tretje leto je bilo pa jako močirno, in je odločil 16 ovác, da ne bodo solí dobivale. In glejte, pocepale so mu vse od prve do zadnje še v tem letu za pljučno gnjilobo in metljaji. — V Kolumbii in Brazilii v Ameriki se ovce pogonobijo in zatarejo, ako se jim sol pritruga; ravno taka se tudi tu in tam naši drobnici godí, ako trohice solí ne dobí.

M. Garriot, ud kmetijske družbe v Lionu na Francozkem, trdi, da krave, ki dobivajo dan na dan solí, imajo več in boljšega mleka, in potem takem tudi več sirovega masla (putra) in sira.

Sinclair, kateremu je kmetijstvo za toliko koristnih podukov posebno hvalo dolžno, se je prepričal, da, če se po navadi ovcam solí daje, dobivajo veliko več in boljše volne, kar se vjema z Boussingault-ovo skušnjo, ktero je pri bikih storil. Sinclair gré pa še dalje, in pravi, da sol je tudi prešičem koristna in trdi, da so na Irskem tisti prešiči najbolj pitani, katerim se krma nekoliko tudi solí.

Veliko angleških kmetovavcev trdi po gotovih skušnjah, da se živini, če se ji po redu solí daje, obilo bolezen odvrne. Ako se ji po pameti solí daje, raje je, po redu prebavlja, krí se ji množí in zdrava ostane, dlaka pri goveji živini, pri drobnici pa volna se zboljšuje, živina se vrlo spita. Zato so se pa tudi umni živinorejci v poslednjih letih solí tako zeló poprijeli.

(Dalje prihodnjič.)

O goveji kugi.

Po dopisu kr. hrv. slav. dalm. namestništva v Zagrebu od 15. t. m. je goveja kuga še v zagrebški, križevački, virovitički in reški županii; po poslednjih naznanilih je bilo še 79 bolnih goved. V vsem skupaj je dosihmal v provincijalnem Hrvaškem zbolelo 6490 goved, poginilo jih je 5010, 228 so jih pobili, 1173 jih je prebolelo.

Iz turške Bosne se nič prav gotovega ne vé; ene naznanila pravijo, da utegne kuga kmali popolnoma ugasniti, ene pa nasproti, da je še ne bo kmali konec; to pa je gotovo, da kuga ni več tako huda, ker skor polovica bolne živine prebolí.

Po naznanilu c. k. deželne general-komande v Zagrebu od 10. dné t. m. pojemlje v vojaški granici goveja kuga v banski in varaždinski krajini, le v slavonski krajini in sosebno v okraji gradiškanske polkovine je je še dosti; ovčja kuga je le še v otočanski polkovini. V vsem skupaj je vojaška granica dosihmal goveje živine po kugi zgubila 17.084, ovác 1531, koz pa 190.

Postava.

Kako se ravnati pri napovedovanji, pobiranji in zarajtovanji neposrednjih cesarskih davkov, katerih dolžnost pade v štirinajstmesečni finančni tečaj od 1. novembra 1863 do konca decembra 1864.

Dolžnost, ktera obsega 12 mescev, od 1. novembra 1863 do konca decembra 1864, se ima pobirati v dosedanjih plačilnih obrokih (brištih).

Dolžnost na davku za mesca november in december 1864 se ima tam, kjer se zdaj plačuje v četrt-letnih